

Nepolitiški del.

Pastirska podobica.

(Idyllion.)

Anton: Kako je veselo
Vse spet oživelo!
Iz hiše saj smemo,
Z živinco vun gremo.

Jakob: Sim komej pričakal,
De kaj bi poskakal;
Per peči sedeti,
Bi mogel zboleti.

Anton: Prav novo pa zame
Veselse se jame;
Tam v šoli ni tičio,
Ne tudi cvetice.

Jakob: Sej znaš pa zdaj brati,
In lepo pisati;
Per čedi neumni
Ne homo razumni.

Anka: Če ravno sim mlada,
Po zimi sim rada
K Gospodu hodila,
Se brati učila.

Anton: Slovensko ste brali,
Al' tudi pisali?
Per nas je le malo
Slovensko veljalo.

Anka: Mi dosti je branje,
Ni sila pisanje;
Fantinam pa več
Je znanje doseči.

Anton: „Boš dete se učilo,
Ne bo te težilo;“
Tak oče moj mili
So mi govorili.

Anka: Zakaj pa v Ljubljani
Zdaj nisi kot vlni?
Tu z nami se vodiš,
Več v šolo ne hodiš?

Anton: Ne bil bi nikoli
Odrekel se šoli;
Pa smert je očeta
Mi vzela iz sveta.

Jakob: Kar slišim, je lažji
Zdaj šola, vsim dražji;
Slovenčina uči se,
Kmetijstvo časti se.

Anton: Vse zdaj je drugačno,
Pred blo je napačno;
Kajkrat rudečica
Je spekla me v lica!

Anka: Zakaj se sramvati?
Znaš nemško kramljati;
Se lahko pobahaš,
Marskoga pomahaš.

Anton: So oče prašali,
Kaj v šoli smo znali;
Pa kaj sim povedal?
Ko mutec sim gledal.

Jakob: Kaj veš per nas tudi?
De kdo se še čudi;
Te lahko to moti,
Je nemško na poti.

Anton: Pa v šoli mi dečki
V obleki vsi kmečki!
Je smeh gospodičev
Rad šel do kmetičev.

Anka: Sosedova Metka
Na se od začetka
Gosposko je dela,
De v mesto je smela.

Anton: Res ni šla vkup šola
In kratka kamzola;
Pa oče in mati
Kaj mogli so dati?

Anka: In Metka cvetice
Zdaj šiva v tančice;
Per srajci pa niti
Ne ve narediti.

Anton: O pač bo nar bolji,
Ljudem kaj po volji,
De iz šole bo kmalo
Za dom se več znalo.

Anka: Smo tak govorili,
Ovac pozabili;
Jih vernem čez mejo,
De v škodo ne grejo.

Jakob: Le stori za naji,
Sej tečeš ti raji;
Midva počakajva,
Še malo kramljajva.

Podlipski.

Nekaj od benečanskih Slavjanov.

(Konec.)

Zemlja je rodovitna za vsako zerno, posebno pa za sirak, v goreh vino ne dozori vselej, torej ga malo ravnajo. Vsaka hiša ima po 3—6, 8, krav, po 100 ovac, nekaj koz. Mleko, batuda (zmetki) ino polenta je njih vsakdajno živilo, razun kake juhe; pritem so pa ljudje čeversti, terdni zdravi visoke postave, močni, dočakajo lepo starost. Gorjani imajo zaradi gerdi planin težko življenje: Vse polja skopajo z lopatami, gnoj v kosih na herbtu, ali na glavi ves znosijo, po tri, štiri ure vlečejo derva, seno butare od centa in pol; ženske, ko možki, veliko preterpijo, ino prenesejo, so premarljivi, in vselej dobre volje. Se splazijo med skalovje, kjer je le ena pest sena zadobiti, al kakšne korenine, hlodje za ognjiše, zavolj pomanjkanja gojzdov, katere so posekli in poprodali prvi nepametni stariši.

Preveč si upajo, zato je tolko nesreč. Veselo prepeva truma, kader zjutrej na planino gre, in zvečer marsikterga že obzalujejo, matere, otroci, bratje, al sestre, katere majhen kamenček včas spodtakne, in se preveržejo v žrelo prepokaniga pečovja; marsikter se tako razleti, de se kosčičov ne najdejo, al še do njega nemorejo, včas kakšnega razdrobljeniga v rjuhah domu privlečejo. Pri živini na paši se to večkrat zgodi, de se pobije. Ni leta de se kaj ne včini! Posebno pa če se krave bijejo, in če jih pastir miri, gre krave in pastir na kose, kader jih druga potisne. Za si življenje pobolšati gredo nekteri po kupčii okrog, nar več del pa na Vogerijo sukno prodajat.

Jezik benečanskih slavjanov je no malo čuden v izreku, s taljanskim in nemškim pomešan, govorijo pa prav počasno. Nekaj sprica sledeči pogovor med Drejam in Maticam v benečanskim narečji (kokar je spisan, se mora brati, ker tako le govorita dva ondašna kmeta.)

Dreja: Botar Matic, aji rjes, dej vaš žef damou paršu?

Matic: Magar takua ne!

D. Kadaj paršu?

M. Učera po nočji jih je osan paršo.

D. Kje so utekli bli?

M. Taz kranjskega, ku so paršli tu u Jublane, jih je parvo nuje nih dve stua ušlo.

D. Antada ki djela zada ta dama.

M. Se skriva gor po podu, cje po skednju, po dne ga obedan na vid, po nočji pride tu hišo, di ki snje, al uza-me kak kos kruha in gre gor u kazone (Heuhütten auf den Alpen) gor na planino, kadar grijo pa po senua, mu ki neso, numarc (etwas) brovade (geribene Ruben) al kaže di ki gorkega snje.

D. Ben (gut) takua na puojde vje nazaj?

M. Buah vje, kua bo, on žej nejeje čut telega.

D. Kib van sturli družega dat, in še pet stua cvanegerc, takua kij včera tu cirkvi oznanu gaspuat.

M. Sa bi jist rad, kib teu iti nazaj, pa kamu moren, na gre nanjei (nicht einmal vom ital. nanche) za vas svjet. Prav, kib šu nazaj, ga bojo, štrapa-cal, kastigal, morebit še fužiljeral (martern, strafen, erschossen.)

D. Še hujs bo čič ga vlove, morebit, kib šu sam nazaj, bi mu kapitanih (Hauptmann) pardonjeru.

M. Pustimo an cait, morebit spodjo tle od tot Cesarja, potle njema razona (Recht) vje tletode, in takua bo liber.

D. Perbako, tuale san žej jist mislu pa bo šafat kje (etwas) homo videl kua storjo Venetke, če nas one ne libera-jo, potle spek zluadi (Teufel) rep zvije, kab blua, kib ankrat njemce vun spokal! Ma bo difcil! (aber es wird schwer.)

M. Ka ste prjet jau, ka bo dost kontribu-cjon če se na uarne.

D. Ču san de od pet do deset stua cvanegerc.

M. Maledet (verflucht) tuale me skarbi, čič pridejo, in čič mi bargeske (Hose) uzamejo, potle kan puojden?

D. Persuadjerajte ga, de naj rajš ubouga kub injela hiša tarpjet.

M. Ga cion (hočem) čič bo le teu.

D. O botar (Pathe) Matic z buahan.

M. Dunkue (mithin) bua vas var.

Jvan Obalo.

Knjiga splošnih državljanskih postav.

§. 340.

Ako pravice posestnika nepremakljive reči ali kake rečne pravice z stavljenjem noviga poslopja vodniga ali drugiga dela, v nevarnost pridejo, brez de bi se bil početnik dela proti taistimu po predpisu splošnega sodniškega reda zavarval; ima v nevarnost pripravljeno pravico, prepoved take novine pred sodnico terjati, ino sodnica je zavezana to reč kar je moč naglama razsoditi.

§. 341.

Do razsodbe reči nima sodnica pravilama nadaljevanja dela dopustiti. Le v bližni, očitni nevarnosti, ali če početnik dela primerno zavarvanje da, de reč v prejšni stan postaviti ino škodo povrniti hoče, prepovednik nasproti v zadnimu primerleju nobeniga enakiga zavarvanja za nasledke svoje prepovedi ne da, se ima začasno nadaljevanje dela dovoliti.

§. 342.

Kar je v poprejšnih §§. glede noviga stavljenja zapovedano, velja tudi za poderanje stariga poslopja ali drugiga dela.

§. 343.

Ako posestnik stvarne pravice dokazati zamore, de se kaka že obstoječa ptuja stavba, ali druga ptuja reč razpadu bliža ino mu očitno škodo zuga; ima pravico sodniško po zavarvanju siliti, če ni že politiška gosposka zadosti za javno varnost preskerbela.

§. 344.

Pravicam posesti se pristeva tudi pravica, se v svoji posesti braniti, ino v primerleju, ko bi sodniška pomoč prepozno prišla, silo z primerno silo odgnati (§. 19). Zraven ima pa politiška gosposka za ohranjenje javniga pokoja, kakor kaznovavno sodnica za kaznovanje javnih silodelstev skerbeti.

§. 345.

Če se kdo v posest usili, ali z zvijačo ali prošnjo skrivno uleze, ino to kar se mu iz vslužljivosti dopusti, brez de bi se obstojna zaveza prevzela, v vedno pravico premeniti skuša, postane na sebi nepostavna in nevestna posest verh tega še nepristna; v nasprotnih primerlejih se ima posest za pristno.

§. 346.

Vsakiga nepristniga posestnika je moč tožiti ne samo za postavljenje na poprejšni stan, ampak tudi za odškodvanje. Obojno mora sodnica po pravni obravnavi tudi brez obzira na močnejši pravico, katero bi toženi do reči imeti vtegnil, ukazati.

§. 347.

Ako se pri ti priči ne pokaže, kdo je v pristni posesti ino koliko pravice ena ali druga stran na sodniško podporo ima, se reč v pravdi toliko časa hranitvi sodnice ali tretjiga zaupa, dokler se ni pravda zastran posesti obravnala ino razsodila. V pravdi zmagani zamore tudi še po ti razsodbi iz dozdevne močnejši pravice do reči tožiti.

§. 348.

Če samiga imetnika več iskavcov posesti h krat za izročenje reči terja, ino med njimi je eden, v katerega imenu se je reč varvala; se taista pred vsimi temu izroči ino ostalim izročenje naznani. Ako ta okoljšina nobenimu v korist ne pride, se reč varstvu sodnika ali tretjiga zaupa. Sodnik ima pravne podstave iskavcov posesti pregledati ino čez to soditi.

§. 349.

Posest telesne reči se sploh zgubi, če se taista brez upa najdenja zgreši, če se prostovoljno zapusti, ali v ptujo posest pride.

§. 350.

Posest tistih pravic ino nepremakljivih reči, katere so predmet javnih bukev, vgasne, če se iz deželnih mestnih ali zemljiških bukev zbrišejo, ali če se na ime drugiga zapišejo.

§. 351.

Pri drugih pravicah neha posest, če nasprotnik izreče, de tega, kar je sicer opravljal, več opravljati noče; če rabe pravice drugiga več ne terpi; ali če za prepoved, kaj opustiti, več ne mara, posestnik pa v vsih teh primerlejih pri tem ostati pusti ino za obderzanje posesti ne toži. Z samo nerabo pravice se posest, razun primerlejev zastaranja v postavi odločenih, ne zgubi.